

בבית המשפט העליון

רע"א 1049/19

לפני: כבוד השופט נ' הנדל

המבקשת: אסתר פלינטנשטיין

נ ג ד

המשיבים: 1. אריה מרדכי רבינוביץ
2. הודי הורביץ

בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי
ירושלים מיום 08.01.2019 ברע"א 6990-11-18 שניתנה על
ידי כבוד השופט ע' שחם

בשם המבקשת: עו"ד שלמה אייזנשטיין

החלטה

1. בקשת רשות הערעור דנן מופנית כלפי פסק דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים (רע"א 6990-11-18; השופט ע' שחם), אשר קיבל את בקשת רשות הערעור שהגישו המשיבים על החלטת בית משפט השלום בבית שמש (תא"ק 52322-11-17; השופטת מ' אב-גנים ויינשטיין) – וקבע כי הרשות שניתנה להם להתגונן בתביעת הפינוי שהגישה נגדם המבקשת לא תותנה בהפקדת סכום כלשהו, משום שאחת מטענות ההגנה שהעלו ראויה לבירור. לטענת המבקשת, שגה בית המשפט המחוזי בהתייחסותו לטענת הגנה זו – ולא נימק את התערבותו בעמדת בית משפט השלום לפיה מדובר "בהגנה דחוקה ביותר הגובלת בהגנת בדים", כך שיש להתנות את מתן הרשות להתגונן בהפקדת סכום בן 5,000 ₪ על ידי כל אחד מן המשיבים.

2. דין הבקשה להידחות אף ללא צורך בתשובה, הואיל והיא אינה עומדת באמות המידה למתן רשות ערעור בגלגול שלישי (ר"ע 103/82 חניון חיפה בע"מ נ' מצת אור (הדר חיפה) בע"מ, פ"ד לו(3) 123 (1982)). הבקשה נטועה בנסיבותיו הקונקרטיות של המקרה, אינה מעוררת שאלות עקרוניות החורגות מד' אמותיהם של הצדדים להליך, ואינה מצביעה על עיוות דין – שהרי תביעת המבקשת תוסיף להתברר לגופה. בנסיבות אלה,

ובהתחשב בהיקף ההתערבות המצומצם של ערכאת הערעור בהחלטות דיוניות מובהקות שעניינן הפקדת ערובה או תשלום הוצאות משפט, אין להידרש לטענות המבקשת בגלגול שלישי (רע"א 6366/10 ויטרדם 88 (98) בע"מ נ' פ.ת. פאנת בע"מ, פסקאות 9-10 (12.7.2010)).

3. למעלה מן הצורך, אציין כי בקשת רשות הערעור דנן מעוררת קשיים גם בראי צו בתי המשפט (סוגי החלטות שלא תינתן בהן רשות ערעור), התשס"ט-2009 (להלן: צו בתי המשפט). סעיף 1(9) לצו קובע כי לא תינתן רשות ערעור על "החלטה ליתן רשות להגן", שכן –

"מטבע הדברים, תקיפת ההחלטה לתן רשות להגן תתבצע על ידי התובע, בניסיון לערער את קו ההגנה של הנתבע. אלא שטענות אלו צפויות להתברר בהרחבה על ידי הערכאה הדיונית, שהרי ניתנה רשות להתגונן. בשל כך, אין טעם לדון בטענות מעין אלו של התובע במסגרת של בקשת רשות ערעור על ההחלטה לתן רשות להגן" (רע"א 8381/14 אברבך נ' בנק אגוד לישראל בע"מ, פסקה 3 (26.1.2015); להלן: עניין אברבך).

תפיסה זו משתלבת בתכליתו הכללית של צו בתי המשפט, אשר ביקש לשמור על רציפות הדיון בפני הערכאה המבררת, למנוע סרבול ועיכוב מיותר של ההליך – אם בתום לב, ואם בניסיון להפעיל לחץ פסול על בעל הדין שכנגד – ולחסוך במשאבי הזמן של הערכאות הרלוונטיות (בש"א 5692/10 פלונית נ' פלוני, פסקה 4 (9.11.2010); רע"א 290/15 ברנד פור יו בע"מ נ' רמי לוי שיווק השקמה בע"מ, פסקאות 8 ו-12 (8.12.2015); רע"א 6801/15 ברנשטיין נ' נכסים ח.ו.מ.ג בע"מ, פסקה 12 (24.7.2016) (להלן: עניין ברנשטיין)). קושי נוסף בהשגה על החלטת ביניים נובע מכך שערכאת הערעור אינה נחשפת בשלב זה לתמונה המלאה של ההליך העיקרי, ונאלצת לבחון את הדברים מבעד לפריזמה צרה (שס). נוכח שיקולים אלה, המקרינים גם על הקריטריונים הכלליים למתן רשות ערעור על החלטות ביניים (סעיפים 41(ב) ו-52(ב) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984), נקבע כי לא תינתן רשות ערעור על החלטות דיוניות העוסקות במתכונת ניהול ההליך. החלטות מעין אלה אינן כרוכות מטבען בפגיעה מהותית בזכויות בעלי הדין, וחשוב מכך – ערכאות הערעור נוטות להתערב בהן בלאו הכי רק במקרים חריגים (שס), פסקאות 14-15; רע"א 8804/13 קים לוטסיגמן ייזום ובניה בע"מ נ' הקסטודיה דה טרה סנטה, פסקה 2 (27.1.2014)). לפיכך, די באפשרות להשיג עליהן במסגרת הערעור על פסק הדין שיינתן בסופו של הליך.

לאור תכליות אלה, הובהר זה מכבר כי סעיף 1(9) לצו בתי המשפט חוסם אך ורק את דרכו של תובע המבקש לעכב את בירור המחלוקת המהותית לגופה, ולתקוע מקלות בגלגלי ההליך העיקרי. לעומת זאת, הצו אינו ניצב למכשול בדרכו של נתבע החפץ להשיג על החלטה המתנה את הרשות להתגונן בתנאים שונים – לפי תקנה 210 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984, הקובעת כי "רשות להתגונן אפשר ליתן ללא תנאי ואפשר להתנותה בתנאים". אכן:

"השגה על התנאים שנקבעו לצורך מתן הרשות להתגונן, להבדיל מהשגה על עצם קבלת הרשות, אינה מכוונת לקיום התדיינות נפרדת בשאלת המשך ההתדיינות במחלוקת העיקרית שבין הצדדים, ולרוב מטרתה היא אף הפוכה - עניינה בקיום התדיינות בקביעה שעלולה להציב חסם להמשך ההתדיינות העיקרית. מכאן שבמקרה זה לא מתקיימת התכלית האמורה שמונחת ביסוד הוראת סעיף 1(9) לצו" (רע"א 804/16 וויספרס לאנ'דה בע"מ נ' אלדוב אזור מסחרי ממילא (1993) בע"מ, פסקה 8 (3.4.2016); עניין אברבך, פסקה 3).

מטעמים דומים נקבע כי גם סעיף 1(7) לצו בתי המשפט, השולל מתן רשות ערעור על "החלטה שהיא קבלת בקשה לביטול פסק דין או לביטול החלטה", אינו חל על השגות המופנות כלפי תנאי הביטול –

"מטרת הסעיף היא למנוע מהצד שהפסיד לצורך עניין זה [...] מלעכב את התקדמות ההליך באמצעות הגשת בקשת רשות ערעור, וזאת תוך העדפת קיום ההליך לגופו. בענייננו, המבקשת כלל אינה משיגה על הצורך בקיום ההליך לגופו, שכן היא ה"זוכה" לצורך עניין זה. השגתה היחידה של המבקשת היא על קביעותיו של בית משפט השלום הנוגעות להוצאות משפט שעליה לשלם ולהתניית ניהול ההליך לגופו בהפקדת ערובה הולמת. החלטות אלה, שהן נלוות להחלטה בדבר ביטול פסק הדין, אינן נופלות בגדרו של סעיף 1(7) לצו" (רע"א 8256/13 מגדלי שינקין יזום ובניה והשקעות בע"מ נ' קוצר, פסקה 7 (16.1.2014)).

קביעתו של בית המשפט המחוזי, לפיה צו בתי המשפט אינו שולל מתן רשות ערעור על התנאים שבהם התנתה הערכאה הדיונית את הרשות להתגונן, עולה בקנה אחד עם פסיקה עקבית זו.

4. לעומתה, בקשת רשות הערעור הנוכחית מתנפצת על סלעי סעיף 1(9) לצו בתי המשפט. אכן, המבקשת אינה משיגה על עצם הרשות שניתנה למשיבים להתגונן, כי אם

על ההחלטה שלא להתנות רשות זו בתנאים – אך מן הבחינה המהותית אין להבחנה זו כל משמעות. בניגוד לבקשת רשות ערעור שבה חפץ הנתבע לסלק מכשולים המעכבים את בירור המחלוקת לגופה – קרי, התנאים למתן הרשות להתגונן – הבקשה הנוכחית צועדת בכיוון הנגדי. היא חותרת להצבת חסמים בדרכם של המשיבים, ולעיכוב הדיון המהותי בתביעה עד למילוי התנאים שייקבעו. עיכוב כזה, בנימוק כי טענות ההגנה רעועות במיוחד ולכן יש להתנות את מתן הרשות להתגונן בהפקדת ערובה (כפי שסברה הערכאה הראשונה), מחייב הערכה שטחית ומוקדמת של טענות ההגנה במסגרת הליך ביניים, חלף בירור ממצה ומעמיק שלהן בהליך העיקרי. הוא פוגע ברציפות הדיון, מונע את המשך בירור ההליך העיקרי בפני הערכאה הדיונית עד להכרעת ערכאת הערעור בנוגע לתנאי הסף למתן הרשות להתגונן, ויוצר סרבול מיותר – בניגוד לתכליותיו של סעיף 1(9) לצו, עליהן עמדתי לעיל, ותוך ריקונו המעשי מתוכן.

אמנם, בהחלטות שעסקו בהוראות אחרות של צו בתי המשפט, קבעתי כי הצו "עוסק בבקשות למתן רשות ערעור על 'החלטה אחרת' – החלטה שהסיבה שאין עליה ערעור בזכות היא היותה החלטת ביניים [...]. ולא בהגבלת היכולת לערער – אם בזכות ואם ברשות – על פסק דין סופי" (רע"א 6269/11 חמדאן נ' עזבון וקים, פסקה 2 (22.11.2011) (להלן: עניין חמדאן); רע"א 4539/12 כהן נ' טויטו, פסקה 2 (11.1.2013) (להלן: עניין כהן)). אולם, הבחנה זו מבוססת על השונות המהותית בין ההליכים, ועל ההנחה שאין במתן רשות ערעור על פסק דין החותם את הדיון במחלוקת כדי לעכב או לסרב הליך שכבר בא לקיצו (עניין חמדאן, שם). מטבע הדברים, הנחה זו אינה רלוונטית ביחס לפסק הדין מושא הבקשה הנוכחית, שכן ההליך העיקרי המתנהל בין הצדדים עודנו תלוי ועומד – ואין ספק שמתן רשות ערעור לגבי תנאי הרשות להתגונן יעכב ויסרב אותה. תכליתו המהותית של צו בתי המשפט תומכת, אפוא, בהחלתו בנסיבות מעין אלה (ראו והשוו, בהקשר של סעיף 1(7) לצו בתי המשפט, בש"א 5078/17 רמה א.ש חברה לבניין בע"מ נ' עזבון לוי (5.7.2017), ורע"א 8194/16 שטנגר נ' סבג (2.1.2017)). המקור למתן פסד הדין עשוי לסייע להבנת העניין. אין ספק כי החלטת בית משפט השלום להתנות את מתן הרשות להתגונן היא החלטת ביניים, וכי פסק דינו של בית המשפט המחוזי התקבל במסגרת רשות ערעור על החלטת ביניים זו. הכרעת ערכאת הערעור סווגה כפסק דין, משום שהיא קיבלה את בקשת רשות הערעור, דנה בה כבערעור ופסקה את אשר פסקה. ואולם, נוכח השתלשלות זו, אין בסיווג הפורמלי של ההכרעה כדי לגרוע מהמסקנה שמן הבחינה המהותית ענייננו בהחלטת ביניים (לגבי תנאי הרשות להתגונן) ולא בפסק דין שסיים את ההליך העיקרי. לא בכדי שלוש הערכאות שדנו בסוגיה עשו זאת בדרך יחיד, וזאת נוכח אופי ההחלטה ולא בשל סכום התביעה. זוהי מהות ההליך – והיא הקובעת את התנאים למתן רשות ערעור.

4. מן הטעמים האמורים, הבקשה נדחית. משלא נתבקשה תשובה, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, כ"ג באב התש"ף (13.8.2020).

ש ו פ ט

מא 19010490_Z04.docx
מרכז מידע, טלי' 077-2703333 ; אתר אינטרנט, <http://supreme.court.gov.il>